

Motion

1984/85: 3233

Ulf Adelsohn m. fl.

Förskola för alla barn (prop. 1984/85: 209)

Sammanfattning

Familjen utgör grunden för vår samhällsordning. Föräldrarna skall ha huvudansvaret för barnens vård och fostran. Familjepolitiken måste därför utformas så att familjen får rätt och möjlighet att ta detta ansvar på det sätt som passar bäst i olika stadier av livet.

Moderata samlingspartiet säger därför nej till propositionens förslag. Kommunal barnomsorg är bra för många barn men passar långt ifrån alla familjer. Målet måste i stället vara att vidga familjernas valfrihet och självbestämmanderätt också vad barnomsorgen beträffar. De skall under olika skeden i sitt liv med det allmännas stöd men utan dess styrning kunna välja de alternativ som passar dem bäst. Olika undersökningar visar att flertalet barnfamiljer föredrar ett barnomsorgsstöd som medger valfrihet framför fortsatt ensidig satsning på utbyggd kommunal barnomsorg.

Den moderata familjepolitiken innebär bl. a. följande:

- *Familjen skall kunna leva på sin inkomst.* För att familjepolitiken verkligen skall innebära ett stöd, en trygghet och en bättre utjämning mellan familjelivets olika stadier måste hänsyn vid beskattningen tas till barnfamiljernas lägre ekonomiska bärkraft. Detta bör ske genom att ett grundavdrag på 15 000 kr. för varje barn införs vid den kommunala beskattningen.
- *Föräldrarna måste myndigförklaras* bl. a. genom en mer proportionell skatt, som inte som nu styr den inbördes arbetsfördelningen. Marginalskatten skall successivt sänkas till högst 40% för flertalet heltidsarbetande.
- *Vård av barn måste alltid betraktas som ett värdefullt arbete*, även om det utförs av föräldrarna själva eller genom deras försorg. För att snabbt öka valfriheten skall en skattefri vårdnadsersättning på 6 000 kr. för alla barn mellan ett och tre års ålder införas den 1 januari 1986. Avdragsrätt för nödvändiga barntillsynskostnader upp till ett visst tak skulle ytterligare förbättra möjligheten att välja och betala den barnomsorg som passar bäst. Statsbidragen till den kommunala barnomsorgen kan då successivt sänkas.
- *Statsbidragen skall ges en neutral utformning* som inte heller missgynnar enskild barnomsorg eller alternativa deltidsförskolor. Nytt förslag till statsbidragssystem bör därför skyndsamt utformas.

- *Reglerna för existensminimiavdragen och socialbidragsprövningen måste ändras.*

Vår politik medför att beroendet av inkomstprövade bidrag minskar och att föräldrar får större möjlighet att av egen kraft klara sin försörjning och förbättra familjens ekonomi. De får också den trygghet som ligger i att kunna välja mellan många olika former av barnomsorg med olika utformning och inriktning. Föräldrarna skall kunna känna trygghet för barnen när de förvärvsarbetar.

Allmänt om propositionen

Propositionen vill ge sken av att statsbidragen till den kommunala barnomsorgen skulle höjas så kraftigt att det 1991 blir möjligt att ge alla barn till studerande eller yrkesarbetande föräldrar garanterad rätt till plats på daghem, familjedaghem eller i föräldrakooperativ efter 1,5 års ålder samt alla barn till hemarbetande föräldrar eller i familjedaghem rätt till plats i deltidsförskola från fyra års ålder.

I själva verket innebär olika aktuella regeringsförslag betydande indragningar av pengar från kommunerna under de kommande åren samtidigt som den statliga styrningen av barnomsorgen inte bara bibehålls utan t. o. m. förstärks.

Den kommunala barnomsorgen kostar redan betydande belopp i skattemedel, omkring 20 000 kr. per barn om kostnaderna slås ut på alla barn mellan ett och nio års ålder (således även på dem som inte har kommunal barnomsorg). Enbart för att bygga i kapp dagens kö skulle kostnaderna i stort sett fördubblas enligt bedömningar som gjorts i samband med finansdepartementets studier i offentlig ekonomi hösten 1983. Skall inte kvaliteten på barnomsorgen radikalt försämrats, något som är helt oacceptabelt, skulle alla hushåll genom betydande skatteskärpningar få känna av följderna av ett fortsatt ensidigt stöd till den ofta dyraste barnomsorgsformen. Allt fler barnfamiljer skulle därigenom komma att tvingas anlita kommunal barnomsorg, även om de skulle föredra andra alternativ. Allt fler småbarnsföräldrar skulle också av ekonomiska skäl tvingas övergå från deltidarbete till lång deltid eller heltidsarbete.

Förslagen i propositionen saknar också den noggranna beredning som krävs. Det är betecknande att kostnadsberäkningar helt saknas.

Det är givetvis positivt att regeringen äntligen tycks inse värdet av deltidsförskolans verksamhet. Ett mindre statsbidrag föreslås även. Men ett utsträckande av obligatoriet för kommunerna till att ställa deltidsförskoleplatser till förfogande redan från fyra års ålder måste föregås av ordentliga beräkningar av kommunernas driftskostnader för verksamheten, däribland kostnaderna för transporter till och från förskolan av de små barnen samt för verksamhetens innehåll. Alternativa deltidsförskolor måste dessutom jämföras fullt ut med de kommunala i fråga om statsbidrag.

Förslaget innebär fortsatt urholkning av statsbidraget

Ett av regeringens viktigaste vallöften var att återställa nivån på stödet till den kommunala barnomsorgen. Det av c-fp-regeringen år 1982 lagda förslaget innebar nämligen en neddragning av statsbidragen med ca 500 milj. kr. I gengäld gavs statsbidragen en utformning som skulle ge kommunerna större handlingsfrihet. Efter valet 1982 revs det borgerliga beslutet upp och ersattes med nya regler, där deltidsförskolan på nytt utestängdes från statsbidrag och familjedaghemmen på nytt missgynnades i förhållande till daghemmen. Statsbidragen ökade samtidigt med ca 500 milj. kr.

År 1983 beslöts på regeringens förslag att statsbidragen till barnomsorgen för år 1984 endast skulle räknas upp med 4% oberoende av inflations-takten. För år 1985 har ingen som helst uppräknings skett. Eftersom inflationen samtidigt uppgått till ca 16% innebär detta att statsbidragen för 1984 och 1985 urholkats med tillsammans ca 12%. Oförändrade statsbidragsregler även för 1986 skulle ha inneburit en real urholkning på sammanlagt ca 20% eller med runt 3 000 milj. kr. sedan 1983.

De 415 milj. kr. som utlovas i propositionen för år 1986 innebär således att urholkningen begränsas till ca 2 500 milj. kr. Samtidigt låter regeringen kommunerna själva betala detta "ökade stöd" genom likviditetsindragningar på över 4 500 milj. kr. för landsting och kommuner tillsammans, genom en extra avgift på 14 öre per skattekrona till en kostnad av ca 1 200 milj. kr. och genom begränsad kompensation för den slopade kommunala beskattningen av juridiska personer.

Regeringens förslag om s.k. förenklad självdeklaration innebär dessutom att primärkommunerna kommer att avhändas över 3 000 milj. kr. i minskade kommunala skatteintäkter under vartdera 1988 och 1989 genom att schablonavdraget ökas vid beskattningen av inkomst av tjänst.

Detta innebär således att kommunerna kommer att få betala sitt "ökade stöd" till den kommunala barnomsorgen flera gånger om.

Moderata samlingspartiet motsätter sig inte att specialdestinerade statsbidrag till kommunerna successivt sänks i takt med att det kommunala skatteunderlaget ökar. Tvärtom har vi framhållit nödvändigheten av att så sker. Men det måste göras planmässigt och systematiskt och kombineras med större frihet för kommunerna att själva utforma sin verksamhet inom barnomsorgen och på andra områden.

För att underlätta för kommunerna att driva sin verksamhet på ett sätt som motsvarar alla hushålls behov och önskemål är det vidare nödvändigt att inrymma en vårdnadsersättning på 6 000 kr. för alla barn mellan ett och tre års ålder inom ramen för statsbidraget till barnomsorgen. Inom den kommunala beskattningens ram bör hänsyn tas till skatteförmågan genom att ett grundavdrag på 15 000 kr. per barn införs etappvis under åren 1986 till 1988 då avdraget skall vara fullt utbyggt. Detta finansieras genom att det allmänna grundavdraget samtidigt sänks i motsvarande etapper från 7 500 kr. till 3 000 kr.

Statsbidragens utformning

Nuvarande regler:

Följande bidragsbelopp gäller fr. o. m. den 1 januari 1984

a) Daghem för varje barn inskrivet heltid (minst 7 tim./dag)	22 000 kr.
För varje barn inskrivet deltid (mellan 4 och 7 tim./dag)	11 000 kr.
b) Fritidshem för varje inskrivet barn	7 000 kr.
c) Bidrag per årsarbetare i daghem och fritidshem	30 000 kr.
d) Familjedaghem för varje barn inskrivet heltid (minst 7 tim./dag)	15 000 kr.
För varje barn inskrivet deltid (mindre än 7 tim./dag)	7 500 kr.
e) Öppen förskola: per enhet	50 000 kr.
f) Barn med behov av särskilt stöd:	
Bidrag för vart tionde inskrivet barn i daghem och fritidshem	6 000 kr.

Föreslagna statsbidragsregler

Deltidsförskolan som för närvarande inte får något statsbidrag föreslås få ett statsbidrag på 30 000 kr. per årsarbetare. Motsvarande föreslås också gälla den öppna förskolan och enskilda daghem eller fritidshem under förutsättning att de är upptagna i kommunens barnomsorgsplan och att den som driver verksamheten är en sammanslutning av föräldrar som gemensamt tar ansvaret för sina egna barn eller har anknytning till en ideell organisation.

Statsbidraget för barn med särskilda behov föreslås höjt från 6 000 kr. till 7 500 kr. vilket utslaget på samtliga barn innebär en bidragsökning på 150 kr. per plats inom daghem och fritidshem.

Statsbidraget för barn inskrivna 4–7 timmar i daghem höjs från 11 000 kr. till 12 500 kr. och statsbidraget för barn som är inskrivna 7 timmar eller mer i familjedaghem höjs från 15 000 kr. till 16 500 kr.

Kostnader för olika barnomsorgsformer och kostnadstäckning

Nedanstående tablå visar riksgenomsnitt per barn och år för 1984 enligt Kommunförbundet.

	<i>Personaltäthet</i>	<i>Bruttokostnad</i>
Daghem (50 % hel- 50 % deltidsplats)	1: 4.2	49 925 kr.
Fritidshem	1: 7.3	33 800 kr.
Familjedaghem 9 tim/dag		45 135 kr.
4.9 tim/dag		26 950 kr.
Deltidsförskola	1: 15.8	11 925 kr.

I nedanstående tablå har ett försök gjorts att beräkna verklig kostnad för några olika barnomsorgsalternativ 1984 (utifrån Kommunförbundets sam-

manställning) och 1986 (uppräknig med 15 %), statsbidragets storlek 1984 resp. 1986 samt den del av den verkliga kostnaden som täcks via statsbidrag. Personaltätheten för heltidsbarn i daghem har antagits vara ca 50 % högre än för deltidbarn. Schablonbidraget för barn med särskilda behov har slagits ut på samtliga daghems- och fritidshemsplatser.

	<i>Bruttokostnad kr.</i>		<i>Statsbidrag kr.</i>		<i>Täckningsgrad</i>	
	<i>1984</i>	<i>1986</i>	<i>1984</i>	<i>1986</i>	<i>1984</i>	<i>1986</i>
Daghem >7 tim	58 000	67 300	30 700	30 850	53 %	46 %
Daghem <7 tim	42 000	49 000	17 260	18 910	41 %	39 %
Fritidshem	33 800	39 200	11 700	11 850	35 %	30 %
Fam.- daghem >7 tim	45 135	52 300	15 000	16 500	33 %	31 %
Fam.- daghem <7 tim	26 950	31 300	7 500	7 500	28 %	24 %
Deltids- förskola	11 925	13 800	0	1 900	0 %	14 %

Siffrorna visar att daghemmen fortfarande gynnas starkt i statsbidrags-hänseende i förhållande till familjedaghemmen samt att det föreslagna statsbidraget till deltidsförskolan täcker en mycket liten andel av den verkliga kostnaden.

Statsbidragsreglerna skulle alltså få en starkt styrande inverkan på inriktningen och utformningen av barnomsorgen.

Billigare barnomsorg slås ut

Sådan barnomsorg som föräldrarna själva ordnar kommer — bortsett från föräldrakooperativa daghem — alltså att stå utan varje form av stöd. Detta innebär att sådana alternativ successivt kommer att slås ut i takt med att skattestrycket ökar eller aldrig få en chans, även om de skulle ställa sig väsentligt billigare än den kommunala barnomsorgen.

Om två familjer med vardera två småbarn och en hel- resp. en deltidarbete (6 timmar) förälder skulle slå sig samman om en barnvårdare skulle detta kosta vardera familjen ca 50 000 kr. om året, hälften mot vad motsvarande daghemsvård skulle kosta. Eftersom det privata alternativet inte skulle få något som helst stöd från det allmännas sida skulle det ställa sig ca fem gånger dyrare för familjerna än den kommunala barnomsorgen där föräldraavgifterna i genomsnitt endast skulle uppgå till 10 000 kr., 10 % av den verkliga kostnaden.

Har föräldrarna 90 000 kr. resp. 60 000 kr. i inkomst och en hyra på 1 800 kr. i månaden blir deras behållning inkl. barnbidrag efter skatt, hyra och

barnomsorgskostnad 80 000 kr. vid daghemsalternativet mot 40 000 kr. vid det privata barnomsorgsalternativet. Den dubbelt så dyra kommunala barnomsorgen leder således till en dubbelt så hög behållning för familjen medan den hälften så dyra privata barnomsorgen leder till en standard långt under existensminimum.

Den starkt orättvisa utformningen av stödet innebär också att den privata barnomsorgen endast får kosta en tiondel av den kommunala för att inte ställa sig dyrare för föräldrarna.

Allt svårare att själv kunna ta hand om barnen

Även föräldrarnas egen vård av barnen försvåras alltmer. Skatten på en och samma hushållsinkomst blir t. ex. allt högre ju ojämnare inkomsten är fördelad mellan föräldrarna. Hårdast slår skatten på ett hushåll där endast en förälder tjänar in hushållsinkomsten. Samtidigt blir det allt vanligare att en förälder är helt hemarbetande eller endast förvärvsarbetar kort deltid ju fler barnen blir. Skatten kan således sägas bli högre ju fler som skall leva på hushållsinkomsten.

Även möjligheterna att av egen kraft förbättra sin inkomst blir mindre vid låga hushållsinkomster eller för hushåll med flera barn genom att de behovsprövade bostadsbidragen fungerar som en betydande extra marginalskatt.

Förslaget till s.k. förenklad självdeklaration skulle ytterligare missgynna eninkomstfamiljer genom att de endast tilldelas *ett* schablonavdrag på 3 000 kr. Familjer med sparkapital och två inkomster som inte (längre) har hemmavarande barn att försörja skulle genom de föreslagna reglerna kunna få nära 25 000 kr. av sina inkomster helt skattefria medan en barnfamilj med en enda inkomst och utan tillgångar endast får ca 10 500 kr. skattefritt.

Redan nuvarande regler innebär att barnfamiljer med en enda inkomst måste ha inkomster som vida överstiger de normala för att ens kunna nå upp till existensminimireglerna.

Skulle den barnvårdande föräldern försöka förbättra familjeekonomin genom t. ex. extra arbete på kvällar eller andra tider då den andra föräldern kan ta hand om barnen, tar skatt, bortfallande hemmavårdsbidrag och bostadsbidrag normalt över ca 56% av inkomstökningen eftersom förvärvsavdraget numera tagits bort.

Existensminimireglerna som tillkom 1975 för att flerbarnsfamiljer skulle slippa gå till det sociala för att få ihop till skatten är sällan tillämpliga. Trots upprepade riksdagsmotioner från vårt håll är reglerna alltjämt så utformade att de inte anses tillämpliga "om modern frivilligt avhåller sig från att arbeta", ej heller om familjer bor i eget småhus om än aldrig så högt belånat.

Vilka möjligheter finns då att som en sista lösning få socialbidrag för att

fylla i inkomsten? Förtvivlade föräldrar med flera småbarn som skrivit till socialstyrelsen får samma besked som de som ansöker om existensminimum: "Den som frivilligt väljer att inte försörja sig med eget arbete är inte berättigad till socialbidrag enligt socialtjänstlagen."

Regeringsrätten har också nyligen, med tre röster mot två, beslutat att socialtjänstlagens stadgande om bistånd inte ger en småbarnsförälder rätt att uppbära socialbidrag för att själv kunna ta hand om sina barn. I det avgjorda ärendet lösgjordes i stället två daghemsplatser med förtur, platser som familjen inte ville ha och som skulle förlänga väntetiden ytterligare för andra föräldrar som verkligen önskar daghemsplats för sina barn.

I den gamla socialhjälpslagen berättigade vård av små barn till obligatorisk socialhjälp. En överenskommelse mellan kommunerna gav rätt till socialbidrag om familjerna hade minst ett barn under 4 år eller två barn under skolåldern. Så ej med den nya lagen, trots dess stolta portalparagraf: Verksamheten skall bygga på respekt för människors självbestämmanderätt och integritet. Riksdagen avslag också nyligen moderatförslaget om sådan ändring i socialtjänstlagen att vård av egna småbarn betraktas som jämbördigt med motsvarande förvärvsarbete.

En hemarbetande förälder som inte ställt sig i daghems- och arbetslöshetskö, anses således "frivilligt avhålla sig från att arbeta", trots att vederbörande utför ett arbete som på daghem skulle kosta över 100 000 kr, för två barn och över 150 000 kr för tre barn.

Inställningen är lika absurd som om man skulle hävda att en barnvårdare vid en barnstuga avhåller sig från att arbeta och därför måste övergå till annat arbete för att vid behov få rätt till socialbidrag.

Socialbidrag är naturligtvis alltid en nödlösning som så långt möjligt skall undvikas genom ett skattesystem som tar hänsyn till försörjningsbördan m. m. När behov av socialbidrag trots allt uppstår bör egen vård av barn jämföras med motsvarande förvärvsarbete.

Uthygnadsbehovet

Enligt propositionen skall alla barn över 1.5 års ålder ha lagstiftad rätt till någon form av kommunal förskola år 1991. Rätten skall upphöra när barnen börjar skolan, vilket i sig är anmärkningsvärt eftersom få barn kan klara sig själva redan vid 7 års ålder.

Den senaste barnomsorgsundersökningen visar att det – med rädande ensidiga stöd till den kommunala barnomsorgen – finns ett behov av 90 000 nya platser i daghem, familjedaghem och föräldrakooperativ. Många av dessa platser avser barn under tre års ålder, där varje plats har "obekväma" arbetstider med tidiga morgnar, sena kvällar eller t. o. m. nattarbete. Detta betyder att kostnaderna för varje tillkommande plats torde överstiga genomsnittskostnaderna för det nuvarande platsbeståndet.

Till detta kommer att kostnaderna för utthygnaden skulle leda till vä-

sentliga skattehöjningar, som gör att ännu fler föräldrar av tvingande ekonomiska skäl måste anlita kommunal barnomsorg eller övergå från deltidarbete till heltidsarbete. Det torde därför ställa sig utomordentligt svårt att tillgodose det successivt växande behov av kommunal barnomsorg som regeringens politik medför och samtidigt upprätthålla de höga krav på den kommunala barnomsorgen som måste ställas. Regeringen tycks själv vara medveten om att "de nya rättigheterna" för småbarnsföräldrar måste gå ut över skolbarnens lika rättmätiga krav på god omvårdnad och tillsyn efter skoldagens slut.

Småbarnsföräldrar vill ha valfrihet

Den socialdemokratiska regeringens politik är särskilt anmärkningsvärd då ett flertal undersökningar visar att småbarnsföräldrarna själva föredrar en barnomsorgspolitik som medger valfrihet framför fortsatt ensidig inriktning på kommunal barnomsorg.

Jörgen Westerstahl och Folke Johansson visar t.ex. i sin nyutkomna undersökning Bilden av Sverige att av socialdemokratiska föräldrar med barn på daghem föredrar hela 44% "bidragslinjen", dvs. att "samhället bör göra det ekonomiskt möjligt för småbarnsföräldrar att stanna hemma hos barnen". Av redan hemarbetande småbarnsföräldrar med socialdemokratiska sympatier var siffran 81%.

Dessa och andra siffror bekräftar vår uppfattning att många småbarnsföräldrar i dag förvärsarbetar av tvingande ekonomiska skäl, fastän de skulle utföra ett lika väsentligt arbete genom att själva ta hand om sina barn. Med ett väsentligt lägre stöd än det som i dag tillkommer den kommunala barnomsorgen skulle de själva kunna ta hand om sina barn under deras viktiga men snabbt flyende småbarnsår eller kunna anlita enskilda barnomsorgsalternativ, anpassade till deras individuella behov. Samtidigt skulle platser frigöras inom den kommunala barnomsorgen, som väl skulle täcka behovet hos dem som föredrar det barnomsorgsalternativet.

Till detta kommer att det nuvarande barnomsorgsstödet har en föga social utformning. Det är således endast hälften så vanligt i flerbarnsfamiljer som i enbarnsfamiljer att anlita kommunal barnomsorg. LO-familjerna använder sig också av den kommunala barnomsorgen i väsentligt lägre grad än akademikerfamiljer, en skillnad som t.o.m. tenderar att förstärkas. Storstadsområdena får ett väsentligt större bidrag i förhållande till antalet barn än mer glest befolkade kommuner.

Barnomsorgens mål och innehåll

Propositionen redogör i avsnitt 2.3 för mål och inriktning i barnomsorgen, för barnomsorgen som resurs, för vikten av föräldrasamarbetet, för

den pedagogiska verksamheten, det pedagogiska ledningsansvaret och personalens fortbildning. Redogörelsen innebär inget nytt utom att man uppmärksammat barns behov av inläring på olika områden och att detta ställer krav på struktur i förskoleverksamheten. Förskolan bör bl.a. ge barn en aktiv språkstimulans och en grundläggande begreppsbildning som förbereder läsning, skrivning och räkning.

Propositionen understryker vikten av ett pedagogiskt program. Arbetet med ett sådant påbörjades under de borgerliga regeringsåren. Det är positivt att regeringen nu visar intresse för behovet av en mer strukturerad och pedagogiskt utformad verksamhet för barnen i förskolan. Vi anser emellertid att förslaget på flera punkter är otillräckligt. Vi har den uppfattningen att barns behov av att lära måste tas till vara bättre. I annat sammanhang har vi därför föreslagit att skolstarten skall sänkas till 6 års ålder. Därutöver behöver barnen före skolstarten en bättre förberedelse för skolan än vad som erbjuds i dag. Detta gäller även barnen i den s. k. heltidsförskolan.

Allteftersom barnen blir äldre och den intellektuella och känslomässiga mognaden ökar bör också kunskapsförmedling och färdighetsträning öka. Barn har behov av pedagogisk träning som förberedelse för skolan så att deras nyfikenhet och intresse att lära stimuleras. De behöver också lära sig ta hänsyn, vänta, koncentrera sig och samarbeta för att på så vis få en grund för goda arbetsvanor och inläring. På denna punkt inger socialstyrelsens förslag till pedagogiskt program farhågor. Remissinstanserna har påpekat att förslaget fortfarande betonar omsorgen på bekostnad av den pedagogiska verksamheten. Förskola-skola-kommittén konstaterar t. ex. i sitt yttrande att programförslaget inte innehåller några pedagogiska mål för barnen.

Moderata samlingspartiet föreslår, mot denna bakgrund, att skolstyrelsen skall vara ansvarig för den del av verksamheten i den kommunala förskolan som förbereder barnen för lågstadiet under året närmast före skolstarten. I konsekvens med detta krav bör skolöverstyrelsen få uppdraget att utforma det pedagogiska programmet för denna del av verksamheten.

Förutom ovan angivna riktlinjer för vad ett pedagogiskt program skall innehålla bör det också slås fast att samma krav på allsidighet och objektivitet som gäller för grundskolan också skall gälla i förskolan. Man måste också ta hänsyn till att föräldrarna har olika uppfattningar om hur känsliga frågor skall presenteras för barnen. Det har i förskolan använts utbildningsmaterial som sanktionerats av socialstyrelsen men som enligt vår uppfattning inte uppfyller dessa krav, t. ex. Världen i förskolan och Barnens kärleksliv.

Moderata samlingspartiets förslag

Av det anförda framgår att Moderata samlingspartiet motsätter sig propositionens förslag. Målet måste i stället vara att vidga föräldrarnas valfri-

het och självbestämmanderätt. De skall under olika stadier av sitt liv med det allmännas stöd men utan dess styrning kunna välja den arbetsfördelning och den barnomsorg som passar dem bäst just då. Familjerna måste också så långt möjligt kunna leva på sina inkomster när skatten är dragen. Detta förutsätter följande åtgärder:

1. Kommunal skatten, den tyngsta skatten, måste ta hänsyn till försörjningsbördan. Ett grundavdrag på 15 000 kr. per barn skall därför införas etappvis åren 1986 till 1988 då avdraget skall vara fullt utbyggt. Detta finansieras helt genom att det allmänna grundavdraget i den kommunala beskattningen samtidigt sänks i motsvarande etapper från 7 500 kr. till 3 000 kr. En industriarbetarfamilj med en inkomst och tre barn skulle på så sätt få en skattelättnad på över 12 000 kr.

2. Den statliga inkomstskatten bör fr. o. m. 1986 sänkas för alla inkomster under ca 140 000 kr. så att marginalskatten blir högst 40 % 1988, samtidigt som fullt inflationsskydd för skatteskalen återinförs (1986). Detta innebär ytterligare skattelättnader som på en industriarbetarlön motsvarar över 3 000 kr. Marginalskattelättnaderna finansieras genom besparingar på tillsammans ca 10 miljarder kronor, mindre än 2 % av det allmänna utgifterna.

3. En vårdnadsersättning på 6 000 kr. per barn mellan ett och tre års ålder införs fr. o. m. 1986. Vårdnadsersättningen skall vara skattefri och åtföljas av motsvarande högre föräldraavgifter i den kommunala barnomsorgen för barn med vårdnadsersättning. Kostnaden blir då ca 6 % av det totala stödet till den kommunala barnomsorgen och skall finansieras inom ramen för nuvarande statsbidrag.

4. Existensminimireglerna samt socialtjänstlagen bör vidare ändras så att föräldrarnas egen vård av barnen jämföras med motsvarande förvärvsarbete.

5. Avdragsrätt för nödvändiga barnomsorgskostnader snabbutreds. Avdragsrätten som bör maximeras i förhållande till barnens ålder och antal skulle göra det möjligt för föräldrarna att själva betala en mer marknadsmässig ersättning till kommunal eller annan barnomsorg.

6. Statsbidraget till den kommunala barnomsorgen minskas med de ca 1,1 miljarder kronor som vårdnadsersättningen kostar brutto. Ca 35 % härav återförs till kommunerna genom högre föräldraavgifter för de barn mellan ett och tre års ålder som har plats i den kommunala barnomsorgen. Samtidigt bör statsbidragen ges en neutral utformning i förhållande till såväl omsorgsform som huvudman.

- Kommunal förskole- eller skolbarnomsorg får inte gynnas på bekostnad av enskilda alternativ eller familjedaghem.
- När de kvalitetskrav, som alltid måste ställas, är uppfyllda skall enligt vår mening kommunerna vara skyldiga att räkna in de enskilda förskolorna i barnomsorgsplanen.

- Deltidsförskolan skall berättiga till motsvarande statsbidrag som heltidsförskolan. Förslaget i propositionen är här inte till fyllest.
- Statsbidragen får inte utformas så att lång daghemsvistelse medför ett oproportionerligt stort statsbidrag jämfört med kortare vistelsetider. Förslaget i propositionen innebär härvidlag inte en tillräckligt stor förbättring.
- Som ovan nämnts skall statsbidragen också ge utrymme för införande av en vårdnadsersättning från den 1 januari 1986.
- Förskolans skolförberedande roll måste klart framhållas och förstärkas.

Riksdagen bör därför skyndsamt begära förslag till nya regler för statsbidragen till barnomsorgen, som uppfyller dessa krav på neutralitet och likformighet. På sikt bör statsbidragen till barnomsorgen avvecklas och ersättas av grundavdrag för barn, vårdnadsersättning och avdragsrätt för nödvändiga barntillsynskostnader samt en väl utformad kommunal skatteutjämning.

Vi avstyrker också förslagen till anordningsbidrag liksom förslaget till 415 milj. kr. i ökat statsbidrag. Kommunerna får i stället motsvarande förbättrad ekonomi när löntagarfonderna avskaffas och därmed också kommunernas kostnader för fondskatter för sina anställda.

Hemställan

Med stöd av vad ovan anförts hemställs

1. att riksdagen avslår proposition 1984/85: 209.
2. att riksdagen hos regeringen begär skyndsamt förslag till vårdnadsersättning för barn mellan ett och tre års ålder, utformat i enlighet med vad i motionen anförts och med ikraftträdande den 1 januari 1986.
3. att riksdagen hos regeringen begär skyndsamt förslag till sådana regler att *alla* enskilda förskolor och fritidshem som uppfyller kvalitetskraven *oavsett driftsform och omsorgsform* räknas in i den kommunala barnomsorgsplanen för att fr. o. m. 1986 åtnjuta samma statsbidragsrätt som kommunal barnomsorg och att statsbidragen samtidigt görs neutrala till omsorgsformen.
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utformningen och inriktningen av familjepolitiken.
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att skolstyrelsen skall ha ansvaret för den del av verksamheten i förskolan som förbereder barnen för lågstadiet under året närmast före skolstarten samt att skolöverstyrelsen bör få uppdraget att utforma det pedagogiska programmet för denna del av verksamheten.

6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om det pedagogiska programmets innehåll med avseende på bl. a. allsidighet och objektivitet.

Stockholm den 24 maj 1985

ULF ADELSON (m)

INGEGERD TROEDSSON (m)

PER-OLOF STRINDBERG (m)

ANDERS BJÖRCK (m)

NILS CARLSHAMRE (m)

ROLF DAHLBERG (m)

L. ARNE ANDERSSON (m)

i Ljung

LARS TOBISSON (m)

PER PETERSSON (m)

CARL BILDT (m)

STAFFAN BURENSTAM

LINDER (m)

ROLF CLARKSON (m)

INGRID SUNDBERG (m)